

Briuselis, 2020 12 09
COM(2020) 788 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Europos klimato paktas

1. Įvadas

Europos Sąjunga pasiryžusi rodyti pavyzdį, kaip visose srityse paspartinti klimato politikos ir aplinkos apsaugos veiksmus. 2019 m. gruodžio mėn. Europos Komisija pristatė Europos žaliąjį kursą¹ – mūsų planą, kaip pertvarkyti ES į teisingą, sveiką, tvarią ir klestinčią visuomenę. Kaip sukurti atsparią ekonomiką, kuri tarnauja žmonėms ir gamtai. Kaip užtikrinti nulinį grynąjį išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Kaip ekonomikos augimą atsiekti nuo išteklių naudojimo ir taršos.

Praėjus penkeriems metams po Paryžiaus susitarimo dėl klimato kaitos pasirašymo ir Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. priėmimo² matyti, kad veikėme nepakankamai greitai, kad užkirstume kelią negrįžtamai ir katastrofiškai klimato kaitai. Mokslas rodo, kad turime imtis skubių veiksmų, kad galėtume pasiekti Paryžiaus susitarimo klimato srities tikslus, visų pirma, kad pasaulio klimato atšilimas būtų gerokai mažesnis nei nustatyta 2 °C riba, ir toliau dėti pastangas, kad šis atšilimas neviršytų 1,5 °C. Todėl turime sparčiau **kurti tinkamą sąveiką su gamta**, apsaugoti žmonių sveikatą ir gerovę nuo pavojų, susijusių su klimatu ir aplinka, o tiems, kurie ateis po mūsų, palikti **sveiką ir klestinčią planetą**.

Europos žaliasis kursas yra atsakas ne tik į mokslininkų, bet ir į visuomenės **raginimus imtis aktyvesnių veiksmų**. Viešosios nuomonės tyrimai rodo, kad devyni iš dešimties europiečių klimato kaitą laiko rimta problema³ ir mano, kad aplinkos apsauga jiems yra asmeniškai svarbi⁴. Daugelis Žaliojo kurso komunikate išdėstytų sprendimų gali būti sėkmingi tik tuo atveju, jei bus socialiai teisingi ir sąžiningi ir jei, be vyriausybės politikos ir reguliavimo, savo vaidmenį atliks piliečiai, bendruomenės, įmonės ir organizacijos.

Todėl Europos Komisija skelbia Europos klimato paklą, kuriuo siekia užtikrinti, kad visi galėtų prisidėti prie žalesnės Europos kūrimo ir darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo. Europos Komisijos Pirmininkės politinėse gairėse pasiūlyto klimato pakto veikloje galės dalyvauti *„regionai, vietos bendruomenės, pilietinė visuomenė, pramonė ir mokyklos. Jie kartu parengs įsipareigojimų rinkinį, kuriuo bus siekiama pakeisti elgesį: nuo individo iki didžiausios daugiašalės įmonės, ir įsipareigos jo laikytis.“*⁵

Klimato paktas sudarys galimybes bendradarbiauti siekiant spręsti klimato kaitos ir aplinkos būklės blogėjimo problemas ir pasinaudoti galimybėmis, kurių suteikia ryžtingi veiksmai ir tvarus gyvenimo būdas. Įgyvendinant paktą vienysis ir bursis žmonės iš visų gyvenimo sričių, kad geriau suprastų iššūkius, pakviestų visus europiečius dalyvauti ir gauti naudos, kurtų didelius ir mažus sprendimus, taip pat kad paskatintų teigiamus pokyčius ir juos atkartotų didesniu mastu. **Europos klimato pakto veikla ilgainiui augs ir vystysis**,

¹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_lt.

² <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>.

³ Specialus „Eurobarometro“ tyrimas Nr. 490: Klimato kaita (2019 m.): https://ec.europa.eu/clima/citizens/support_en.

⁴ Specialus „Eurobarometro“ tyrimas Nr. 501: Europos piliečių požiūris į aplinką (2020 m.)

https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S2257_92_4_501_ENG.

⁵ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_lt.pdf.

skatinama prie jos prisijungiančių piliečių ir suinteresuotųjų subjektų entuziazmo ir kūrybingumo.

Paktas įgalins daugelį europiečių, kurie pritaria šiems siekiams ir yra pasirengę prisidėti ir užmegzti ryšius su tais, kurie iki šiol dalyvavo mažiau. Per viešas konsultacijas, surengtas siekiant padėti parengti paktą, Komisija gavo daugiau kaip 3 500 atsiliepimų, daug jų pateikė visų 27 ES valstybių narių ir kitų šalių piliečiai⁶. Komisija ir toliau įsiklausys į piliečių, bendruomenių, pilietinės visuomenės, bendrovių ir kitų suinteresuotųjų subjektų nuomones.

1.1. Kam reikalingas Europos klimato paktas?

Klimato krizė nėra ateities problema – mes, žmonės, jau pakeitėme Žemės klimatą ir nualinome daugumą jos ekosistemų. Pastarieji penkeri metai buvo šilčiausi nuo matavimo pradžios. Klimato kaitos poveikis jau nebenuginčijamas: visame pasaulyje daugėja sausrų, miškų gaisrų, audrų, potvynių ir kitų ekstremalių oro sąlygų. Jis jau smarkiai paveikė demografinės tendencijas. Jei nedelsiant nesumažinsime savo ekologinio pėdsako ir išmetamųjų ŠESD kiekio, pokyčiai bus dar radikalesni, o jų pasekmės – neprognozuojamos. Jų padariniai iš esmės pakeis mūsų pasaulį, o visų pirmiausia smogs pažeidžiamiausioms visuomenės grupėms tiek tarp mūsų, tiek visame pasaulyje⁷.

ES institucijoms tenka svarbus vaidmuo formuojant Europos žaliajam kursui įgyvendinti reikiamą politiką ir teisės aktus. Neseniai Komisija pasiūlė padidinti išmetamųjų ŠESD sumažinimo per ateinančią dešimtmetį užmojus⁸ ir pristatė savo tvarumo ir darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo strategiją⁹.

Pradedame ne nuo nulio. **Klimato paktas bus įgyvendinamas kartu su daugeliu esamų iniciatyvų, tinklų ir judėjimų.** Jauni kovos su klimato kaita aktyvistai patraukė viso pasaulio dėmesį ir suteikė kryptį diskusijoms dėl klimato kaitos. Veikdamos pagal ES merų paktą dėl klimato ir energetikos¹⁰, vietos valdžios institucijos imasi iniciatyvos savivaldybių lygmeniu, dažnai rodydamos didesnę nei nacionalinių vyriausybių užmojų savo teritorijose įtraukti piliečius ir suinteresuotuosius subjektus ir imdamosi apčiuopiamų veiksmų. Europos žiedinės ekonomikos suinteresuotųjų subjektų platforma¹¹ ir darnaus vystymosi tikslų suinteresuotųjų subjektų platforma¹² subūrė suinteresuotuosius subjektus keisti gamybos ir vartojimo būdus. Pramonės aljansai ir kitos su verslu susijusios iniciatyvos taip pat padėjo nustatyti su žaliaja pertvarka susijusius pramonės poreikius ir rasti tinkamų sprendimų.

⁶ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12219-European-Climate-Pact/public-consultation>.

⁷ „Gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių, kurios gali kilti Europos Sąjungoje, rizikos apžvalga“ – kaip valstybės narės ir ES vertina ir šalina riziką, be kita ko, susijusią su klimato kaita. Sąjungos civilinės saugos mechanizmas padeda koordinuoti valstybių narių pagalbą nepaprastosios padėties atvejais, https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/european-disaster-risk-management_en.

⁸ Europos 2030 m. klimato srities užmojo didinimas: Investicijos į neutralaus poveikio klimatui ateitį mūsų žmonių labui, COM/2020/562 https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action/2030_ctp_lt.

⁹ „Delivering on the UN’s Sustainable Development Goals – A comprehensive approach“ („JT darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimas. Išsami strategija“), 2020 m. lapkričio 17 d., SWD(2020)400 final.

¹⁰ <https://www.merupaktas.eu/>

¹¹ <https://circulareconomy.europa.eu/platform>

¹² https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/sustainable-development-goals/multi-stakeholder-platform-sdgs_en

Įkvėpta žaliajo kurso Komisija, kaip institucija, taip pat yra pasiryžusi rodyti pavyzdį – ji įsipareigojo savo poveikį klimatui neutralizuoti iki 2030 m. **Išsamų Europos Komisijos žalinimo planą – mūsų pačių institucinį įsipareigojimą – planuojama parengti 2021 m. pradžioje**¹³.

Moksliniai tyrimai ir inovacijos atlieka esminį vaidmenį kuriant ir skatinant naudoti sprendimus, kurių reikia ES užmojams klimato srityje pasiekti¹⁴. Kad veiktų tvariau, įmonės – tiek didelės korporacijos, tiek mažos įmonės – diegia naujus verslo modelius ir novatoriškas technologijas. Bendruomeniniais energetikos projektais visoje ES prisidedama prie atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimo, skatinamas dalyvavimas ir piliečių įsitraukimas¹⁵. Socialiniai partneriai ieško bendrų sprendimų, užtikrinsiančių teisingą perėjimą prie neutralaus poveikio klimatui.

Norint sumažinti išmetamųjų ŠESD kiekį ir prisitaikyti prie pakitusio klimato, reikės, kad visi keistume savo įpročius. Dėl daugelio šių pokyčių pagerės mūsų gyvenimas, judėjimas, mūsų namų vėsinimo ar šildymo, gamybos ir vartojimo būdai. Jau yra daug reikalingų žinių ir daug veiksmingų sprendimų. Šie sprendimai gali būti sukurti organizacijų arba pavienių asmenų – tiek tiesiogiai (mūsų elgesys ir veikla mūsų bendruomenėse), tiek netiesiogiai (kolegų, įmonių ar politinių lyderių skatinimas imtis veiksmų klimato kaitos srityje). Įgyvendinant Klimato paktą tokie sprendimai taps labiau pastebimi ir padės įkvėpti kitus.

COVID-19 pandemija parodė, kokia trapi yra mūsų visuomenė ir ekonomika sisteminių sukrėtimų akivaizdoje. Kiti dideli visame pasaulyje kylantys sukrėtimai, į kuriuos reikia lygiai taip pat skubiai reaguoti ir kurie kelia pavojų mūsų sveikatai ir gerovei, yra klimato kaita ir aplinkos būklės blogėjimas. Tikimasi, kad per ateinančius dvejus metus **viso pasaulio vyriausybės, reaguodamos į COVID-19 krizę, išleis apie 10 trln. EUR**¹⁶, kuriuos **pasiskolins iš būsimų kartų**. Dabar yra metas apsaugoti mūsų klimatą ir gamtą, o šias išlaidas nukreipti taip, kad jos padėtų atkurti visuomenę, kaip numatyta Europos žaliajo kurso komunikate. Gali atrodyti, kad daugelis sprendimų, kurių reikia norint atsigauti po COVID-19 ir kovoti su klimato kaita, daugiausia priklauso nuo vyriausybių veiksmų, tačiau daug kas priklauso ir nuo mūsų kasdienių sprendimų. Įgyvendinant Klimato paktą bus pasinaudota šia proga ir individualių bei bendruomenės veiksmų potencialu siekiant padėti Europai atsigauti.

1.2. Kas yra klimato paktas?

Klimato paktas – Komisijos iniciatyva užmegzti ryšį su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais ir pilietine visuomene siekiant, kad jie įsipareigotų imtis klimato veiksmų ir elgtis tvariau. Paktas suteiks galimybę žmonėms ir organizacijoms daugiau sužinoti apie klimato kaitą, kurti ir įgyvendinti sprendimus ir užmegzti ryšius su kitais, kad būtų padidintas šių

¹³ Jis bus pagrįstas nuo 2005 m. vykdomu darbu įgyvendinant Aplinkosaugos vadybos ir audito sistemą (EMAS) https://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm.

¹⁴ Pvz., programa „Horizontas 2020“: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en>.

¹⁵ „Energetikos bendruomenės: energetikos ir socialinių inovacijų apžvalga“ (angl. „Energy communities: an overview of energy and social innovation“),

https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC119433/energy_communities_report_final.pdf.

¹⁶ <https://www.imf.org/en/Publications/FM/Issues/2020/09/30/october-2020-fiscal-monitor>.

sprendimų poveikis. Paktu bus sukurta gyva **erdvė**, kurioje bus dalijamasi informacija, diskutuojama ir imamasi konkrečių kovos su klimato kaita veiksmų. Jis **padės** Europos klimato kaitos judėjimui augti ir stiprėti.

Europos klimato pakte daugiausia dėmesio bus skiriama **informuotumo didinimui ir veiksmų rėmimui.**

Paskelbus paktą, žmonės ir organizacijos bus kviečiami mokytis ir įsipareigoti imtis konkrečių veiksmų – tapto Klimato pakto ambasadoriais. Pirmaisiais metais pakto veikla bus plečiama, kad taip pat būtų suteikta galimybė suformuluoti klimato srities įsipareigojimus klimato kaitos srityje ir prie jų prisijungti, keistis patirtimi ir išnagrinėti bendrą bendrų veiksmų poveikį. Kadangi Klimato paktas bus atvira iniciatyva, jame bus numatyta įvairių dalyvavimo galimybių, pritaikytų jo dalyvių poreikiams.

Įgyvendinti paktą padės Europos Komisijos vadovaujamas specialus sekretoriatas. Laikydamasis daugiakalbystės, įtraukumo ir dalyvavimo principų sekretoriatas nuo 2021 m. padės Komisijai:

- **informuoti ir palaikyti ryšius** su tais, kurie jau vykdo veiklą klimato politikos srityje, taip pat su tais, kurie yra abejingi ir sunkiai pasiekiami, nustatyti ir skleisti gerą patirtį, kuri gali padėti paspartinti būtinus pokyčius, ir tvarkyti pakto internetinę platformą, kuri bus plėtojama plečiant pakto veiklą;
- **bendradarbiauti** su piliečiais ir suinteresuotaisiais subjektais ir sudaryti palankesnes sąlygas prasmingai dalyvauti, kurti tinklus ir bendrus veiksmus, pvz., užfiksuojant vietas klimato naratyvus, istorijas ir požiūrius „mes galime“, taip pat (bendrai) organizuojant įvairius dalyvaujamuosius renginius. Pakto žinių centras remis klimato srities iniciatyvas, teikdamas ekspertines žinias ir tarpusavio paramą;
- **remti** pakto valdymo ir įgyvendinimo struktūros kūrimą, užtikrinant ryšius su atitinkamomis iniciatyvomis, grupėmis ir institucijomis,¹⁷ taip pat vertins ir stimuliuos iniciatyvą.

Pakto sėkmė galėtų būti vertinama pagal priimtų įsipareigojimų arba ambasadorių skaičių. Dar svarbiau tai, kad jo sėkmę atspindės visuomenės pritarimas klimato ir aplinkos srities iniciatyvoms arba jų poreikis.

2. Informuotumas

Klimato kaita vyksta čia ir dabar. Mes vienaip ar kitaip jau susiduriame su sausromis, miškų gaisrais, jūros lygio kilimu, žemės degradacija ir didžiuliais potvyniais. Šių reiškinių poveikis gali būti tiesioginis, t. y. padariniai sveikatai, sugadintas turtas, sunaikintas kultūros paveldas, prarasti pasėliai, arba netiesioginis, pvz., migracija dėl klimato kaitos, grėsmė apsirūpinimui maistu arba sutrikdyti prekybos ir investicijų srautai. Nors pavojus kyla visiems, šis poveikis

¹⁷ Pavyzdžiui, su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu ir Regionų komitetu.

labiausiai smogia neturtingiems ir pažeidžiamiems asmenims. Dėl to kyla svarbių teisingumo, demokratijos, lygybės, lygių galimybių ir solidarumo klausimų.

Nepaisant klimato kaitos masto ir rimtumo, vis dar yra **ją neigiančių, ją abejojančių ir atidėliojančių veiksmus**. Svarbu vesti konstruktyvų ir atvirą dialogą, grindžiamą mokslo įrodymais. Teisingi faktai – pirmas svarbus žingsnis siekiant kovoti su dezinformacija ir išsklaidyti mitus. Aiškiai kalbėti apie gamtą ir klimato kaitą – tai galingas raginimas imtis veiksmų: namuose, mokykloje, skelbiant naujienas ir darbo vietoje.

Paktas padės **skleisti žinias apie klimato politikos veiksmus**, kurios bus moksliskai pagrįstos ir suteiks praktinį pagrindą priimant kasdienio gyvenimo sprendimus. Komisija kartu su pageidaujančiomis prisijungti organizacijomis parengs ir pateiks įvairios visiems prieinamos komunikacijos medžiagos ir priemonių, skirtų paktui įgyvendinti. Paktas bus grindžiamas Europoje jau vykdomų iniciatyvų gausa ir įvairove, jį įgyvendinant bus pristatomi esami sprendimai, iš kurių galima semtis įkvėpimo ir mokytis, ir padės klimato srities rėmėjų ir bendruomenių tinklams įgyvendinti savo pačių klimato srities užmojus arba suvienyti jėgas su kitais.

Komisija toliau remis ir didins informuotumą imdamasi šių veiksmų:

- kvies Klimato **pakto ambasadorius**, atstovaujančius įvairioms sritims ir profesijoms. Ambasadoriai įsipareigos imtis veiksmų klimato kaitos srityje ir su žmonėmis iš savo bendruomenių bei tinklais dalyvaus diskusijose apie veiksmų galimybes. Apie tai, kodėl negalima atidėlioti. Ir kodėl svarbus kiekvienas iš mūsų. Ambasadoriai bus Komisijos pripažinti, ji suteiks jiems komunikacijos medžiagos, galimybes kurti tinklus ir padės plėsti informavimo veiklą Europoje bei už jos ribų;
- remdamasi **moksliskai pagrįsta informacija suformuluos, kokių veiksmų galima imtis**, kad nauda žmonėms ir bendruomenėms būtų iš karto, pavyzdžiui, įgyvendins bandomąją iniciatyvą, pagal kurią klimato srities mokslininkai kviečiami apsilankyti mokyklose ar aukštojo mokslo įstaigose, kuriose jie mokėsi. Komisija priims gaires dėl ES finansuojamų mokslinių tyrimų projektų sklaidos ir komunikacijos veiklos, kuriose bus analizuojami būdai, kaip mokslinių tyrimų rezultatus padaryti prieinamesnius plačiajai visuomenei;
- **skatins raštingumą klimato srityje ir įtrauks klimato mokslo ir kovos su klimato kaita sprendimų temas į mokyklų, profesinio rengimo ir mokymo, aukštojo mokslo ir mokymosi visą gyvenimą švietimo programas;**
 - Naujoji ES švietimo klimato klausimais koalicija¹⁸ sutelks ekspertines žinias, suteiks išteklių tinklams kurti ir remis mokytojų, mokinių ir studentų kūrybinius metodus¹⁹.

¹⁸ Europos švietimo erdvės sukūrimas iki 2025 m., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0625>.

¹⁹ https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/eea-communication-sept2020_en.pdf.

- Siekdama skatinti žaliąją švietimą, įgūdžius ir elgsenos pokyčius, Komisija telkia savo „eTwinning“ ir „School Education Gateway“ bendruomenes, suburdama kelis tūkstančius mokytojų ir mokyklų, ir besiformuojantį Mėlynųjų mokyklų tinklą.
 - Komisijos mokymosi kampelis²⁰ bus naudingas teikiant ES institucijų parengtą mokomąją medžiagą vaikams, paaugliams ir mokytojams, o Europos jaunimo portalas²¹ padės didinti jaunimo informuotumą apie Klimato paktą ir raginti imtis veiksmų.
 - Komisija taip pat pasiūlys Europos kompetencijų sistemą, kuri padės plėtoti ir vertinti žinias, įgūdžius ir požiūrį į klimato kaitą ir darnų vystymąsi.
- remdamasi su COVID-19 susijusia patirtimi **demaskuos mitus apie klimato kaitą ir kovos su klimato kaitos neigimu ir klaidinga informacija**. Tai bus daroma pagal Kovos su dezinformacija veiksmų planą²² ir imantis atitinkamų Europos demokratijos veiksmų plane numatytų veiksmų²³;
 - siekdama įskiepyti bendro tikslo klimato srityje jausmą, rengs įvairiai auditorijai skirtus **internetinius ir tradicinius susirinkimus ir renginius** įvairiomis ES kalbomis. Kiekviename Europos kampelyje yra puikių su klimatu susijusių istorijų, kuriomis galima dalytis: įgyvendinant paktą bus remiami ir skatinami vietos ir regionų mainai ir dialogai siekiant sukaupti daug patirties, kuria remiantis būtų galima imtis veiksmų. Pakto įgyvendinimas bus grindžiamas aktyviau organizuojamais internetiniais renginiais, kurie yra pigios, mažataršės ir įtraukesnės alternatyvios priemonės informuotumui apie klimato krizę ir jos teikiamas galimybes didinti. Komisija **kasmet organizuos renginį** pažangai įvertinti ir idėjoms, veiksams ir sprendimams skatinti;
 - skatins veiksmus, kuriais atsižvelgiama į socialinį tvarumą, socialinę gerovę, įtrauktį, lygybę, įvairovę, prieinamumą ir įperkamumą visiems ir kuriais įtraukiami pažeidžiamiausi asmenys ir vietovės;

pasitelks **esamas įvairių suinteresuotųjų subjektų iniciatyvas** informuotumui didinti. Kelios esamos platformos²⁴ gali padėti skleisti informaciją, pavyzdžiui, apie energijos vartojimo ir gamybos, pastatų ir klimato kaitos poveikį, ir sudaryti palankesnes sąlygas keistis patirtimi, sprendimais ir gerąja praktika.

Europos klimato pakto ambasadoriai

²⁰ https://europa.eu/learning-corner/home_en.

²¹ https://europa.eu/youth/home_lt.

²² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/tackling-online-disinformation>.

²³ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/edap_communication.pdf.

²⁴ Pvz., „Anglių pramonės regionų pertvarka“, „Švari ES salų energija“, Merų paktas dėl klimato ir energetikos, ES energijos nepritekliaus observatorija ir iniciatyvos „Renovacijos banga“ atvira platforma. Daugiau informacijos apie šias platformas pateikiama pakto interneto svetainėje.

Misiija

Pakto ambasadoriai rodys pavyzdį imdamiesi veiksmų klimato kaitos ir aplinkos apsaugos srityje ir taps aktyviu tiltu tarp pilietinės visuomenės, suinteresuotųjų subjektų ir Europos Komisijos.

Kas gali tapti ambasadoriumi?

Paraišką tapti ambasadoriumi gali pateikti bet kuris asmuo²⁵. Organizacijos taip pat gali pasiūlyti atstovą, kuris jų vardu taptų ambasadoriumi. Kad ambasadoriai visiems taptų sektiniais pavyzdžiais klimato srityje, bus svarbu užtikrinti ambasadorių lyčių pusiausvyrą.

Kaip tapti ambasadoriumi?

Paraiškas bus galima teikti pakto interneto svetainėje. Kandidatų bus paprašyta trumpai aprašyti (planuojamą) veiklą ir patirtį. Ambasadoriaus vaidmuo tinka žmonėms, kurie yra pasiryžę kovoti su klimato kaita ir saugoti aplinką ir laikosi pakto vertybių. Ambasadoriai bus tvirtinami objektyviai, skaidriai ir atsižvelgiant į jų nuopelnus bei motyvaciją vieniems metams su galimybe pratęsti.

Kodėl verta tapti ambasadoriumi?

Ambasadoriai bus paskelbti pakto interneto svetainėje ir Komisijos socialinės žiniasklaidos kanaluose ir galės naudotis pakto platformomis ir komunikacijos medžiaga. Jie priklausys ambasadorių tinklui, kuris suteiks tarpusavio mainų, diskusijų ir mokymo galimybių.

3. Veiksmai

Klimato pakto asmenys ir organizacijos bus skatinami imtis **demokratinių, mokslu grindžiamų, praktinių, skaidrių, vietos specifika pagrįstų, įtraukčių ir ilgalaikių veiksmų** klimato kaitos srityje.

3.1. Dalyvavimo skatinimas

Daugelis žmonių mano, kad turi per mažai įtakos priimant esminius sprendimus, pavyzdžiui, kovos su klimato kaita srityje. Tokie procesai kaip piliečių dialogai ir asamblėjos²⁶ rodo, kad **tiesiogiai įtraukiant žmones į svarbias ir sudėtingas diskusijas sukurama bendra atsakomybė, sukuriama technologijų ir socialinės inovacijos ir optimizuojamas sprendimų priėmimas**. ES didinant savo klimato srities tikslus, pagal pakto rengiamos demokratinės diskusijos, kuriose atsispindės įvairiausių žmonių nuomonės, bus tiesioginis tiltas tarp visų valdžios lygmenų ir pilietinės visuomenės bei Europos piliečių.

²⁵ Nors pradinė pakto taikymo sritis – ES teritorija, jau yra gerų ES iniciatyvų, apimančių informavimo veiklą už ES ribų, pavyzdžiui, ES klimato diplomatijos savaitės, paplūdimių valymas ir kita ES delegacijų visame pasaulyje organizuojama veikla, pvz., https://ec.europa.eu/info/events/eu-beach-cleanup-2020_en.

²⁶ <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-climate-pact-exploratory-opinion>.

Dalyvaujant pakto veikloje bus prisidedama prie **kovos su klimato kaita judėjimo** visose Europos bendruomenėse ir regionuose ir akcentuojami **socialiniai ryšiai**, grindžiami bendrais, tarpusavio ir bendruomenės inicijuotais veiksmais klimato kaitos srityje, kuriais siekiama gerinti mūsų sveikatą ir vietos aplinką.

Pakto dalyviai – pavieniai asmenys arba organizacijos – dalyvaus įvairiais būdais. Pavyzdžiui, jie galės **užregistruoti savo klimato srities iniciatyvas ir įsipareigojimus** Klimato pakto interneto platformoje arba prisijungti prie kitų iniciatyvų. Pakto dalyviai galės domėtis kitų asmenų darbu ir užmegzti su jais ryšius, kad remiantis bendruomenės dvasia būtų sukurti papildomi veiksmai ir pagreitis. Susidomėjimas akivaizdus: daugiau kaip 80 proc. viešose konsultacijose dėl Klimato pakto dalyvavusių respondentų išreiškė susidomėjimą priimti veiksmų klimato kaitos srityje įsipareigojimą.

Įgyvendinant paktą, bus svarstomas galimas bendradarbiavimas su **pasauline kampanija ir platforma „Count Us In“**²⁷, kurios tikslas – pasiekti, kad 1 mlrd. žmonių imtųsi veiksmų, ir panašiomis ar papildomomis iniciatyvomis, kuriomis siekiama, kad žmonės kasdieniame gyvenime imtųsi veiksmų klimato kaitos srityje ir parodytų, kokią bendrą poveikį gali padaryti atskiri veiksmai.

Visų pirma **paktu jaunimas bus kviečiamas** toliau siekti, kad klimato ir aplinkos klausimai taptų pasaulinės darbotvarkės prioritetu. Jauni žmonės, be abejonės, yra labiausiai suinteresuoti klimato politikos veiksmais, nes šiandien mūsų priimami sprendimai lems, kokiame pasaulyje jie gyvens suaugę ir kokią pasaulį paliks savo vaikams. Siekdama dar labiau skatinti dalyvavimą klimato politikoje ir remti jaunimo veiksmus klimato kaitos srityje, Komisija nuolat palaikys dialogą su jaunimu ir pakto veikloje jaunimui skirs svarbią vietą. Šiuo tikslu, įgyvendindama paktą, ji kartu su jaunimu parengs struktūrizuotą dalyvavimo programą.

Kad paktas išliktų atvira, įtraukia ir plataus užmojo iniciatyva, dalyvauti pageidaujantys žmonės ir organizacijos, užregistravę įsipareigojimą, turi vadovautis pakto vertybėmis.

Pakto vertybės

1. Mokslas, atsakomybė ir įsipareigojimas. Dalyvaujant pakte reikės imtis pozityvių veiksmų klimato kaitos srityje, taip įkvepiant kitus ir skatinant juos prisijungti. Dalyviai prisidės konkrečiais, moksliškai pagrįstais ir patikimais veiksmais, kurių rezultatai bus aiškūs, o geriausia – išmatuojami, kad būtų galima parodyti jų poveikį.
2. Skaidrumas. Pakto dalyviai įsipareigos dalytis svarbia informacija apie savo veiksmus, metodiką ir rezultatus su kitais pakto dalyviais ir su visuomene. Tai padės dalyviams ir kitiems asmenims sekti pažangą, tobulinti veiksmus, mokytis vieniems iš kitų įgyvendinant iniciatyvas arba prie jų prisijungti ir suprasti bendrą veiksmų, kurių imtasi, poveikį.

²⁷ <https://www.count-us-in.org>.

3. Jokio ekomanipuliavimo. Įsipareigojimai bus užregistruojami taip, kad įrodytų, jog dalyvių įsipareigojimai yra konkretūs, vieši ir skaidrūs. Komisija parengs tinkamą būdą pažangai stebėti ir, atsižvelgdama į dalyvių gebėjimus, numatys skirtingo lygio tikrinimą²⁸.
4. Užmojis ir skuba. Kad pasiektume klimato srities ir aplinkos apsaugos tikslus, turime greitai ir ryžtingai kovoti su seniai įsitvirtinusiomis elgesio modeliais ir nuostatomis. Nors svarbus kiekvienas, net ir mažiausias, žingsnis, pakto dalyviai taip pat sieks kurti pokyčius išjudinančius sprendimus, įskaitant į ateities viziją orientuotus projektus, eksperimentus, novatoriškus bendradarbiavimo būdus ir sveiką konkurenciją siekiant rezultatų.
5. Prie vietos aplinkybių pritaikyti veiksmai. Diskusijos ir veiksmai bus pritaikyti prie vietos aplinkybių ir tikslinių grupių. Kuo jie bus arčiau žmonių kasdienybės, tuo geriau.
6. Įvairovė ir įtraukumas. Dalyvauti galės bet kuris asmuo – bet kokios srities ar profesijos atstovas²⁹. Paktu bus siekiama pašalinti kliūtis, trukdančias imtis klimato srities veiksmų, kaip antai kliūtis, atsirandančias dėl asmeninių savybių, pvz., lyties, amžiaus, negalios. Tai padės pakto dalyviams būti diskusijų, pavyzdžiui, diskusijų dėl Europos ateities, centre. Plėtodama paklą, Komisija remsis kūrybiškumu ir nuomonių įvairove, kuriuos užtikrins demokratiniai ir dalyvavimo mechanizmai.

3.2. Pasinaudojimas skaitmeninių priemonių teikiamomis galimybėmis

Siekiant pritraukti daugiau dalyvių, pakto veikloje bus naudojamosi informacinėmis technologijomis, kurios **padeda pritraukti žmonių ir įgyvendinti veiksmus novatoriškais būdais**, atsižvelgiant į būtinybę visiems užtikrinti prieigą³⁰. Pavyzdžiui:

- siekiant geriausių rezultatų ir kuo skubesnės pertvarkos bus skatinama pakto veikloje naudotis naujausiomis skaitmeninėmis technologijomis ir paslaugomis (pvz., jutikliais, dirbtiniu intelektu, duomenimis);
- pakto veikloje bus naudojamosi jam skirta interneto platforma ir kitomis skaitmeninėmis priemonėmis, kad žmonės individualiai ar kolektyviai galėtų **kurti naujoves ir tyrinėti tvarius elgseną keičiančius sprendimus**. Pavyzdžiui, paktui įgyvendinti bus svarstomas tokių iniciatyvų kaip vykdam ES finansuojamus mokslinius tyrimus sukurtos integruotos IT sistemos naudojimas. Šios sistemos gali

²⁸ Taikant šį metodą bus atsižvelgiama į kitas atitinkamas sistemas ir iniciatyvas, pavyzdžiui, gyvavimo ciklo perspektyvą arba iniciatyvą dėl ekologiškumo teiginių pagrindimo, pradėtą pagal Europos žaliąjį kursą:

https://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/initiative_on_green_claims.htm

²⁹ 2020–2025 m. lyčių lygybės strategijoje išdėstyti veiksmai svarbūs ir įgyvendinant paklą:

https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_lt

³⁰ 2010–2020 m. Europos strategija dėl negalios siekiama padidinti prekių ir paslaugų prieinamumą neįgaliesiems. Šiuo metu rengiama nauja neįgaliųjų teisių 2021–2030 m. strategija, kuria siekiama užtikrinti, kad neįgalieji galėtų naudotis savo teisėmis ir visavertiškai dalyvauti visuomenės gyvenime.

padėti vietos bendruomenėms mobiliaisiais telefonais rinkti duomenis³¹ apie oro kokybę, dirvožemio būklę, laukinę gyvūniją ir augaliją ar klimatą ir automatiškai susieti juos su programos „Copernicus“ stebėjimais,³² siekiant nustatyti piliečių surinktų duomenų sąsają su platesnėmis Europos tendencijomis, padėti priimti sprendimus dėl prisitaikymo prie klimato kaitos arba imtis veiksmingų išmetamųjų teršalų ir taršos mažinimo veiksmų. „Copernicus“ rodo, kaip dėl klimato kaitos keičiasi mūsų planeta ir vietinė aplinka ir gali suteikti objektyvių ir patikimų duomenų, kuriais galima remtis priimant sprendimus ir kurie padeda didinti informuotumą bei nukreipti veiksmus tinkama linkme;

- **rengiant internetinius interaktyvius piliečių dialogus**, kurie bus derinami, pavyzdžiui, su Konferencijos dėl Europos ateities dialogais, dalyviai bus kviečiami pasidalyti savo nuomonėmis, idėjomis ir lūkesčiais dėl to, ką netarši ir nulinės taršos³³ Europa reiškia jų bendruomenei ir kasdieniam gyvenimui;
- Komisija skatins kurti ir remti erdves, kuriose sudaromos sąlygos rengti **individualius ir komandinius konkursus, nustatyti tikslus ir dalytis pažanga**, pavyzdžiui, taikomąsias programas, kuriose asmenys ir organizacijos galėtų pateikti savo įsipareigojimus. Panašius mechanizmus Komisija jau išbandė įgyvendindama iniciatyvas „The Social Biking Challenge“³⁴ ir „The European Cycling Challenge“.³⁵

3.3. Rėmimasis esamomis iniciatyvomis ir parama joms

Europos klimato pakte bus **remiamasi įvairiomis kuriamomis ar jau vykdomomis iniciatyvomis arba jos bus remiamos įgyvendinant paktą**. Šiuo tikslu Komisija įsteigs **žinių centrą**, kuriame bus sutelkta reikiama informacija ir ekspertinės žinios, su kuriomis susipažinti bus galima ir pakto interneto platformoje, ir teikiant specialias paramos paslaugas. Žinių centras padės plėtoti esamas ir kuriamas iniciatyvas, atkartoti jau pasiteisinusius veiksmus, žiniomis ir praktine patirtimi stiprinti gebėjimus ir pereiti nuo mokymosi prie veiklos.

Pakto žinių centras veiks kartu su **socialinių inovacijų** kompetencijos centrais³⁶, kurie padės plėtoti ir atkartoti novatoriškus projektus, finansuojamus pagal ES užimtumo ir socialinių inovacijų programą. Taip siekiama didinti informuotumą apie socialinės ekonomikos potencialą aplinkos apsaugos problemoms spręsti įgyvendinant vietos lygmens projektus. Būsime Socialinės ekonomikos veiksmų plane, kuris turi būti parengtas iki 2021 m. pabaigos, taip pat bus siekiama stiprinti socialines inovacijas.

³¹ Europos duomenų portale kaupiami visose Europos šalyse prieinami viešojo sektoriaus informacijos metaduomenys ir tai bus svarbu įgyvendinant paktą. <https://data.europa.eu/europeandataportal/>.

³² <https://www.copernicus.eu/lt>.

³³ Įgyvendinant Oro, vandens ir dirvožemio nulinės taršos veiksmų planą bus padedama siekti pakto tikslų, pvz., per tikslines suinteresuotųjų subjektų iniciatyvas https://ec.europa.eu/environment/strategy/zero-pollution-action-plan_en.

³⁴ <https://mobilityweek.eu/eu-initiatives/social-biking-challenge/>.

³⁵ <https://civitas.eu/event/european-cycling-challenge>.

³⁶ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=629&langId=en&callId=604&furtherCalls=yes>.

Žinių centras taip pat **informuos apie finansavimo poreikius arba finansavimą**³⁷ su klimatu susijusioms iniciatyvoms, įskaitant mažesnius vietos projektus, kurių galima gauti iš įvairių šaltinių (pvz., ES, valstybių narių, filantropų ar privačiojo sektoriaus). Bus siekiama padėti sutelkti paramą vietos iniciatyvoms klimato kaitos srityje, kurioms reikia nedaug išteklių, tačiau kurios gali išplisti visose dalyvaujančiose bendruomenėse ir daryti didelį teigiamą poveikį.

Programos „Europos horizontas“ misijos³⁸, **partnerystė ir projektai**, sukurti kartu su suinteresuotaisiais subjektais ir piliečiais, sudarys sąlygas kolektyviai diskutuoti, kelti tikslus ir prisiimti su klimato kaita susijusius įsipareigojimus. Įgyvendinant Prisitaikymo prie klimato kaitos, įskaitant visuomenės pertvarką³⁹ ir Neutralizuoto poveikio klimatui ir pažangių miestų⁴⁰ misijas visiems susijusiems subjektams, visų pirma piliečiams, bus sudarytos sąlygos dalyvauti bendrai projektuojant, bendrai įgyvendinant ir bendrai vertinant reikalingus sprendimus, remiantis geriausiais turimais moksliniais duomenimis.

Iš pradžių pagal Klimato pakto daugiausia dėmesio bus skiriama ir pirmenybė teikiama **žaliosioms zonoms, žaliajam judumui, našiesiems pastatams ir su žaliosiomis darbo vietomis susijusiam darbuotojų rengimui**, tam naudojantis esamais susijusiais Komisijos paramos mechanizmais. Veiksmai šiose keturiuose srityse iš karto bus naudingi ne tik klimatui, bet ir piliečių sveikatai ir gerovei. **Ilgainiui pakto veikla išsiplės ir į kitas sritis**, pavyzdžiui, į tvaraus vartojimo ir gamybos, dirvožemio kokybės, sveiko maisto ir tvarios mitybos⁴¹, vandenynų, kaimo vietovių, pajūrio vietovių ir kitas sritis. Klimato pakto interneto svetainėje⁴² bus teikiama naujausia apibendrinta informacija apie ES iniciatyvas, veiksmus ir apdovanojimus klimato srityje, pradedant nuo keturių prioritetinių sričių.

3.3.1. Žaliosios zonos

Europai reikia daugiau žaliųjų zonų, kad būtų užtikrintas atsparumas klimatui ir sveikatai kylančioms grėsmėms. Savo naujoje Biologinės įvairovės strategijoje Komisija jau paskelbė remianti **trijų milijardų medžių pasodinimo Europoje iki 2030 m.** iniciatyvą⁴³. Miestuose reikia medžių ir kitų žaliųjų erdvių, nes žaliosios miesto zonos sugeria išmetamąsias ŠESD ir mažina užkylančią temperatūrą, o kaimo vietovėse jos teikia visokeriopą naudą biologinei įvairovei, žemės ūkiui ir ekoturizmui. Tačiau pasodintiems medžiams reikia ilgalaikės priežiūros ir tvarkymo. Paktu bus remiamos **vietos bendruomenės, organizacijos ir asmenys, įsipareigoję įgyvendinti naujas medžių sodinimo ir priežiūros** iniciatyvas, pavyzdžiui, užtikrinant jų didesnę matomumą ir geresnį informavimą. Jis bus susietas su ES remiamais žemės ūkio planais valstybėse narėse ir įvairiais ES fondais (sanglaudos fondais,

³⁷ Atnaujinta tvaraus finansavimo strategija, kurią Komisija priims 2021 m. pradžioje, bus tinkamas pagrindas šiai iniciatyvai remti.

³⁸ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en>.

³⁹ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe/missions-horizon-europe/adaptation-climate-change-including-societal-transformation_en.

⁴⁰ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe/missions-horizon-europe/climate-neutral-and-smart-cities_en.

⁴¹ Iki 2021 m. 2 ketv. Komisija drauge su suinteresuotaisiais subjektais parengs atsakingo maisto tiekimo grandinės verslo ir rinkodaros elgesio ES kodeksą ir stebėsenos sistemą.

⁴² <https://europa.eu/climate-pact>.

⁴³ https://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/strategy/index_en.htm.

programa LIFE ir kt.) bei platformomis (nauja Europos miestų žalinimo platforma, apie kurią paskelbta Biologinės įvairovės strategijoje).

Vietos valdžios institucijos yra itin pajėgios suprojektuoti tokį miestų kraštovaizdį, kuriame numatytos vietos miesto miškams, parkams ir sodams. Dėl apribojimų, susijusių su COVID-19, vis daugiau merų, be gerai žinomos naudos, susijusios su išmetamųjų teršalų kiekio mažinimu ir prisitaikymu prie klimato kaitos, pripažįsta vietos žaliųjų miestų teritorijų plėtros svarbą piliečių gerovei.

Pakte bus atkreiptas dėmesys į ypatingą kaimo vietovių vaidmenį⁴⁴ užtikrinant subalansuotą teritorinį gyventojų pasiskirstymą, kad miestai nebūtų perpildyti, ir prižiūrint atsparius kraštovaizdžius su sveikomis ekosistemomis.

Įgyvendinant paktą:

1. bus teikiama informacija merams ir vietos bei regionų valdžios institucijoms pasinaudojant esamais ištekliais, tinklais ir platformomis, pavyzdžiui, ES merų paktu dėl klimato ir energetikos⁴⁵, Europos žaliosios sostinės iniciatyva⁴⁶, Žaliojo lapo tinklu, Žaliųjų miestų priemone ir Žaliųjų miestų susitarimu;
2. vietos valdžios institucijoms bus siūlomi sprendimai, kaip atkurti, apsaugoti ir plėsti žaliąsias miesto zonas. Sprendimai bus grindžiami esama politika ir iniciatyvomis ir bus rengiami atsižvelgiant į programos „Europos horizontas“ mokslinių tyrimų projektų išvadas, pavyzdžiui, dėl gamtos procesais pagrįstų sprendimų, padedančių maksimaliai išnaudoti kokybiškų darbo vietų kūrimo ir verslo galimybes ir kartu didina atsparumą klimato kaitai;
3. bus sukurtas forumas bendruomenių, įmonių, žemės savininkų ir vietos valdžios institucijų dialogui ir bendradarbiavimui plėtoti, siekiant užtikrinti, kad pakankamai žemės plotų būtų vėl skirta augmenijai, kad visi galėtų pasinaudoti įvairia jos teikiama nauda klimatui, sveikatai ir ekosistemoms.

3.3.2. Žaliasis judumas

Visi norime judėti veiksmingai, tačiau galime tai daryti kartu gerindami savo sveikatą ir aplinką. Didelę dalį išmetamųjų ŠESD kiekio, susijusio su mūsų asmeniniais veiksmais, lemia mūsų turimos transporto galimybės ir mūsų judumo pasirinkimai. Jei būtų naudojamosi skaitmeniniais sprendimais sustiprintu ir prieinamesniu viešuoju transportu, važinėjama dviračiais, vaikstoma pėsčiomis ir naudojamosi kitomis netaisytą judumo formomis, mūsų miestai ir miesteliai galėtų tapti švaresni ir rastųsi naujų darbo vietų bei inovacijų galimybių.

Šis didelio masto perėjimas prie ekologiško judumo jau vyksta. Daugelis Europos **miestų ir jų gyventojų ieško saugesnių, sveikesnių ir pigesnių judumo galimybių**, pavyzdžiui, gerina dviračių eismo infrastruktūrą, kuria dalijimosi transporto priemonėmis sistemas arba

⁴⁴ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12525-Long-term-vision-for-rural-areas>.

⁴⁵ Remiantis Pasauliniu merų paktu, palaipsniui būtų galima stiprinti ryšius su partneriais visame pasaulyje.

⁴⁶ <https://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/>.

perka ekologiškus autobusus, laivus ir traukinius. Kaimo vietovėse atstumai paprastai yra didesni nei miesto vietovėse, o viešasis transportas paprastai važinėja rečiau ir tik tankiau apgyvendintose vietovėse. Atsižvelgiant į tai, paktu bus skatinami novatoriški sprendimai, kurie užtikrins, kad **nė viena vietovė neliktų nuošalyje**, įskaitant tokią praktiką kaip bendros kelionės elektriniu automobiliu arba dalijimasis automobiliais, miestų ir tolimojo susisiekimo dviračių infrastruktūra; užsakomasis transportas. Tai taip pat pasakytina ir apie moterų specifinius susisiekimo poreikius⁴⁷, prieinamumo neįgaliesiems ir vyresnio amžiaus asmenims reikalavimus, taip pat apie tai, kad siekiant išvengti gyventojų segregacijos, galimybė naudotis viešojo transporto paslaugomis turi būti prieinama visiems.

Europos klimato pakto veikla ne tik atkreips dėmesį į daugelį mūsų turimų galimybių judėti veiksmingai, sveikiau ir mažiau taršiai, bet ir padės jomis pasinaudoti, o vietos ir regionų valdžios institucijas paskatins perėjimui prie švaresnio judumo naudoti sanglaudos lėšas. Pagal paktą vykdoma veikla gali būti susieta su kitomis iniciatyvomis, pavyzdžiui, platforma „Clean Bus“⁴⁸, kuri padeda miestams kartu pirkti netaršius autobusus, CIVITAS „miestų miestams“ tinklu, skirtu švaresniam judumui mieste⁴⁹, ir Europos tvaraus judumo mieste planų platforma⁵⁰, kuri padeda miestams mažinti savo transporto priklausomybę nuo iškastinio kuro. Pagal paktą priimtų įsipareigojimų poveikį žaliajam transportui galima sustiprinti skelbiant Europos judumo savaitę⁵¹, Judumo mieste apdovanojimus, Judumo mieste dienas ir Europos geležinkelių metus (2021 m.).

Šių iniciatyvų kontekste paktas gali būti **jungiamoji grandis, kai suinteresuotieji subjektai, miestai arba regionai įsipareigoja**:

1. bendrai pirkti netaršias transporto priemones, pvz., elektra arba vandeniliu varomus autobusus;
2. kartu didinti saugios dviračių infrastruktūros ilgį ir gerinti jos kokybę, kartu mažinant mirčių keliuose skaičių miestuose;
3. taikyti novatoriškus judumo ir logistikos sprendimus ir parengti dalyvaujamojo ir tvaraus judumo mieste planus, kuriuose būtų numatyti specialiai pritaikyti sprendimų, kaip sumažinti išmetamų teršalų kiekį ir oro taršą, deriniai;
4. skatinti derinti transporto priemones, kad keliautojai ES, ypač keliaujantys trumpesniais atstumais, turėtų netaršaus judumo pasirinkimo galimybę.

3.3.3. Žalieji pastatai

Namuose, darbe ar laisvalaikiu daug laiko praleidžiame patalpose – pastatuose, kurie šildomi ir vėsinami naudojant iškastinį kurą arba kurie galbūt nėra gerai izoliuoti, taip pat vietose,

⁴⁷ https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC117687/kjna29833enn_1.pdf.

⁴⁸ <https://cleanbusplatform.eu>.

⁴⁹ <https://civitas.eu/>: „miestų miestams“ tinklas, skirtas švaresniam ir geresniam transportui Europoje, kuriame yra daugiau kaip 800 novatoriškų miesto transporto priemonių ir sprendimų, įdiegtų daugiau kaip 80 „gyvųjų laboratorijų“ tinklui priklausančių miestų visoje Europoje.

⁵⁰ <https://www.eltis.org/mobility-plans/european-platform>.

⁵¹ <https://mobilityweek.eu>.

kurios gali būti nepritaikytos atlaikyti dideles karščio ar šalčio bangas. Jei atsižvelgsime į visą projektavimo, statybos, naudojimo, renovacijos ir griovimo ciklą, **pastatų sektorius yra didžiausias pavienis energijos vartotojas ES** (40 proc.) ir didžiausias pavienis žaliavų naudotojas (50 proc. išgautų žaliavų)⁵², tad jame išmetamas ŠESD kiekis taip pat yra vienas didžiausių (36 proc. su energija susijusių tiesiogiai ir netiesiogiai išmetamųjų ŠESD). Dėl kylančios temperatūros, kuri sukelia dažnesnes karščio bangas, šiltuoju sezonu prireiks daugiau energijos mūsų pastatams vėsinti, o biurų pastatams vėsinti reikia tris kartus daugiau energijos nei jiems šildyti.

Siekdami, kad mūsų pastatai mažiau kenktų klimatui, turime naudoti mažo anglies dioksido kiekio medžiagas, geriau statyti naujus ir renovuoti esamus pastatus, nes dauguma jų stovės dar kelis dešimtmečius.

Derinant pakto veiklą su Europos Komisijos vykdoma iniciatyva „Renovacijos banga“ bus remiama **pastatų renovacija**⁵³, kad būtų sumažintas jų išmetamas ŠESD kiekis ir sudarytos sąlygos geriau atlaikyti karščio bangų ar potvynių poveikį. Pavyzdžiui:

1. Remiantis paktu bus teikiama informacija apie daugialypę naudą, gaunamą gerinant namų, ligoninių, mokyklų, socialinio būsto ir savivaldybių paslaugų energinį naudingumą ir medžiagų naudojimo efektyvumą.
2. Įgyvendinant paktą bus skatinami įsipareigojimai, vertinama pažanga ir sudaromos palankesnės sąlygos įvairių renovacijos tiekimo grandinės dalyvių diskusijoms⁵⁴. Pagal programą „Europos horizontas“ kartu su piliečiais bus kuriami sprendimai ir atrenkamos idėjos dėl europinio bauhauzo – naujos bendros kūrybinės erdvės, kurioje architektai, menininkai, studentai, inžinieriai ir dizaineriai bendradarbiaus siekdami, kad pastatai būtų mažiau taršūs ir tvaresni.
3. Įgyvendinant ES iniciatyvą „Renovacijos banga“⁵⁵, pagal paktą bus dalijamasi gairėmis ir teikiama techninė pagalba merams ir piliečiams, norintiems spręsti energijos gamybos ir jos naudojimo pastatuose problemą ir didinti jų atsparumą, ypatingą dėmesį skiriant įperkamumui ir energijos nepritekliui.
4. Pakto veikla apims informavimą apie galimybes gauti finansavimą, pavyzdžiui, pagal programą LIFE ar Europos regioninės plėtros fondą, renovacijai, kurią inicijuoja piliečiai, bendruomenės ir regionai, ypatingą dėmesį skiriant pažeidžiamoms bendruomenėms.

⁵² Naujas žiedinės ekonomikos veiksmų planas siekiant švaresnės ir konkurencingesnės Europos, 2020 m. kovo 11 d. (COM(2020) 98 final) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0098>.

⁵³ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/renovation-wave_en.

⁵⁴ Kartu su portalu BUILD UP (www.buildup.eu).

⁵⁵ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/renovation-wave_en.

3.3.4. Žaliojoje ekonomikoje reikalingi įgūdžiai

Veiksmai klimato kaitos srityje jau padeda kurti ateities darbo vietas ir galimybes. Atsinaujinančiųjų išteklių energijos sektoriuje jau dirba per 1,5 mln. žmonių⁵⁶. Šiandien žiedinės ekonomikos sektoriuje dirba 4 mln. asmenų⁵⁷. Komisijos skaičiavimu, nuo dabar iki 2030 m. vien tam, kad Europa galėtų įgyvendinti savo įsipareigojimus pagal Paryžiaus susitarimą, bus sukurta dar 1,2 mln. darbo vietų⁵⁸.

Klimato paktas padės ieškantiems darbo žaliojoje ekonomikoje – juo švietimo bei mokymo įstaigos ir viešojo sektoriaus institucijos bus skatinamos teikti **žaliųjų įgūdžių** ugdymo paslaugas⁵⁹, o asmenys – jų įgyti. Verslo sektorius bus skatinamas pasinaudoti žaliosios pertvarkos teikiamomis galimybėmis. Galimybės dalyvauti žaliojoje ekonomikoje reikalingų įgūdžių ugdymo programose ir iniciatyvose turėtų būti vienodos visiems ir prieinamos neįgaliesiems.

Įgyvendinant paktą:

1. organizacijos ir sektoriai, kurie yra svarbūs pereinant prie klimatui nekenkiančios ekonomikos, bus skatinami dalyvauti „Įgūdžių pakte“⁶⁰, kuriuo siekiama sutelkti privačiojo ir viešojo sektorių suinteresuotuosius subjektus imtis konkrečių veiksmų darbingo amžiaus žmonių kvalifikacijai kelti ir juos perkvalifikuoti bei kurti partnerystes;
2. skleidžiama **geroji patirtis ir sėkmės istorijos**, surinktos iš įvairių europinių iniciatyvų, visų pirma tokių kaip Europos profesinių gebėjimų savaitė⁶¹, Įgūdžiai visam gyvenimui, Europos pameistrystės aljansas ir Erasmus+ finansuojami projektai⁶². Tarp valstybių narių gerosios patirties pavyzdžių – naudojimas Jaunimo garantijų iniciatyva siekiant bedarbiams arba neaktyviems jaunuoliams pasiūlyti galimybių žaliuosiuose sektoriuose;
3. bus teikiama pagalba **norintiems pasinaudoti naujuoju 2021–2027 m. „Europos socialiniu fondu +“** ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone, padėsiančiais milijonams žmonių įgyti žaliosioms darbo vietoms reikalingų įgūdžių, taip pat prisidėsiančiais prie žaliojo ekonomikos atsigavimo ir naujos inovacijų rėmimo platformos, kuri pradės veikti 2021 m., sukūrimo. 2021–2027 m. programa „Erasmus+“ suteiks galimybių ugdyti į ateitį orientuotus įgūdžius ir plėtoti švietimo ir jaunimo

⁵⁶ https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC120302/employment_energy_status_report_2020.pdf.

⁵⁷ COM(2020) 98 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0098>.

⁵⁸ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8219>.

⁵⁹ Darbo rinkai reikalingų pagrindinių žaliųjų įgūdžių, kuriais būtų grindžiamas mokymas visoje ekonomikoje, plėtojimas – ESCO taksonomija <https://ec.europa.eu/esco/portal/home>. ESF+ remia 5 mln. žmonių kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą, kad jie atitiktų žaliųjų darbo vietų ir žaliosios ekonomikos reikalavimus.

<https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=en>.

⁶⁰ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1517&langId=en>.

⁶¹ Europos profesinių gebėjimų savaitė https://ec.europa.eu/social/vocational-skills-week/european-vocational-skills-week-2017_en.

Europos pameistrystės aljansas <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1147>.

⁶² „Erasmus+“ projektų platforma <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/>; Europos universitetų iniciatyva https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/european-universities-initiative_lt.

reikalų organizacijų partnerystės projektus, kad jos galėtų bendradarbiauti su aplinka ir klimatu susijusių įgūdžių ir kompetencijų srityse;

4. suinteresuotieji subjektai, vietos valdžios institucijos ir bendruomenės bus raginami **visapusiškai pasinaudoti Teisingos pertvarkos fondu ir Teisingos pertvarkos mechanizmu**⁶³ siekiant skatinti perkvalifikavimą, darbuotojų ir darbo ieškančių asmenų aktyvų įtraukimą ir naujų vietos užimtumo galimybių kūrimą tiksliniuose regionuose;
5. bus orientuojama, kaip gauti aukštojo mokslo įstaigoms skirtą paramą, kad būtų rengiamos ir dėstomos programos apie viso gyvavimo ciklo poveikį aplinkai ir klimatui, apie aplinkosauginį ir su klimatu susijusį pėdsaką, taip pat kad paramą lanksčioms švietimo formoms, įskaitant trumpus kursus aplinkosauginio tvarumo klausimais⁶⁴.

4. Prisijunkite prie mūsų

Europos klimato paktu bus pripažįstamos ir stiprinamos subjektų, kurie jau kovoja su klimato ir ekologine krize, pastangos, o kiti bus skatinami prie prisijungti. Tai padės Europai suvaldyti savo išmetamų ŠESD kiekį ir suderinti savo ekonomiką su gamta, o kad pasiektume šį tikslą, reikia, kad prisidėtų visi.

Kviečiame **vietos, regionų ir nacionalines valdžios institucijas** rengti reguliarias diskusijas su piliečiais klimato ir aplinkos apsaugos klausimais, parengti teisingos pertvarkos strategijas, didinti investicijas į savo bendruomenių apsaugą nuo klimato kaitos poveikio ir atsižvelgti į didelę naudą, kurią jų rinkėjams teikia išmetamųjų teršalų kiekio mažinimas oro kokybės, judumo ir įperkamos energijos atžvilgiu.

Kviečiame **privatųjį sektorių, įmones ir finansų įstaigas** savo sėkmės siekti darant gerus darbus. Tai reiškia, kad jų strategijų ir veiklos centre turi būti tvarumas, o daugiausia dėmesio turi būti skiriama ilgalaikiai visų patiriamai naudai, o ne trumpalaikiams mažai saujelei atitenkantiems dividendams, tai taip pat reiškia, kad vyriausybėms reikia padėti užtikrinti, kad rinkos teiktų ekonomines paskatas mažinti žalą aplinkai ir klimatui, o inovacijų galia turi būti pažabojama pasaulinių iššūkių sprendimams kurti.

Kviečiame **pilietinę visuomenę**, įskaitant visuomenines organizacijas, toliau savo vienybės galia kovoti su klimato kaitos neigimu bei delsimu veikti, energingai imtis dalyvaujamųjų ir teigiamų veiksmų, kad visuomenėje įvyktų permainos ir visame Europos žemyne įvyktų neutralaus poveikio klimatui pertvarka.

Kviečiame **socialinius partnerius** parengti bendras teisingo perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui strategijas ir išlaikyti bei kurti darbo vietas pertvarkos veikiamuose sektoriuose ir regionuose, visų pirma skatinant persikvalifikavimo ir kvalifikacijos gerinimo

⁶³ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/just-transition-mechanism_lt.

⁶⁴ Pvz., <https://microcredentials.eu>.

galimybes siekiant atitikti naujų kokybiškų ir ilgalaikių žaliųjų ateities darbo vietų reikalavimus.

Kviečiame **mokyklas, akademinę bendruomenę, švietimo ir mokymo įstaigas** didinti raštingumą klimato kaitos ir aplinkos srityje ir užtikrinti, kad moksliniai duomenys ir klimato krizės rimtumo suvokimas paveiktų mūsų kasdienį gyvenimą, politikos formavimą ir ekonomiką.

Kviečiame **jaunimą** pasinaudoti paktu, kad būtų skatinami sisteminiai, visas kartas apimantys visos visuomenės pokyčiai.

Kviečiame **piliečius** siekti ir imtis daugybės teigiamų pokyčių, kuriuos jų ir jų bendruomenių gyvenime ir kartu klimato srityje gali paskatinti klimatui nekenkiantys sprendimai ir įpročiai.

Paktas pateiktas – dabar laukiama idėjų, ambasadorių ir pasiūlymų dėl įsipareigojimų. Jei norėtumėte sužinoti daugiau apie klimato paktą arba aktyviai įsitraukti į jo veiklą, prašome apsilankyti klimato paktui skirtoje interneto svetainėje⁶⁵, susirasti mus socialiniuose tinkluose, teirautis Komisijos atstovybėse valstybėse narėse arba kreiptis į klimato pakto ambasadorius.

Komisija kviečia visus prisijungti prie geresnės ir žalesnės Europos kūrimo. Tiesime šį kelią juo eidami, bendro tikslo vedami. Veikti gali kiekvienas iš mūsų. Prisidėti gali visi. **Net mažiausias veiksmas gali daug ką pakeisti.**

⁶⁵ <https://europa.eu/climate-pact>.